

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI
ANALÝZA ČESKÉHO PŘEKladU POVÍDKOVÉ SBÍRKY JURIJE
VYNNYČUKA CHACHACHA,
vypracovanou Alexandrou Stelibskou

Diplomová práce (DP) Alexandry Stelibské je věnována kritické analýze překladu povídek Jurije Vynnyčuka z jeho sbírky Chachacha (Kniha Zlín, 2009; ukr. Ги-Ги-Ги, Lvov 2007), přeložené do češtiny snad jednou z nejexponovanějších současných překladatelek, Ritou Kindlerovou. Hned v úvodu je nutno předeslat, že tím, že se předmětem diplomantčiny analýzy staly nakonec pouze dvě, byť nejrozsáhlejší a z hlediska překladu nejkomplikovanější povídky z celého cyklu, dalo se očekávat že je diplomantka podrobí vskutku preciznímu a komplexnímu lingvostylistickému rozboru, vlastně i s ohledem na fakt, že je sama absolventkou oboru translatologie a má značný potenciál jakožto překladatelka. Tato očekávání práce do značné míry naplnila.

DP je dobře strukturovaná, rozvržená do 5 kapitol; kromě daných náležitostí (úvod, závěr a seznam použité literatury) obsahuje i velmi cennou 15-ti stránkovou přílohu zachycující rozhovor (z 25.7.2013) s překladatelkou, jež v mnohém verifikoval závěry, k nimž diplomantka při rozboru překladu obou povídek dospěla, a bez něhož by mnohá inventivní řešení, posuny, nepřesnosti či některé principiální překladatelské prohřešky R. Kindlerové byly jen těžce čitelné (o tom viz níže).

V úvodních dvou kapitolách diplomantka ve zhuštěné podobě vystihuje nejdůležitější rysy Vynnyčukovy tvorby, jeho strategii psaní i jazykové instrumentarium, s nímž autor při psaní pracuje. To se vyznačuje mimořádnou kreativitou, neordinérností, uměním využít všechny stylové a lexikální vrstvy ukrajinštiny, inovacemi všeho druhu až do té míry, že autor v některých svých dílech vytváří umělý jazykový sub(kód).

Jádrem vlastní lingvostylistické analýzy je 5. kapitola, v níž je provedena stratifikace všech stylových a jazykových dominant obou analyzovaných povídek Chachacha a Kulparkiv, aneb Chachacha 2. a následně s ohledem na tyto dominanty formou srovnání vybraných úryvků originálu s jeho překladem demonstrace překladatelských postupů, řešení, adekvátních či méně adekvátních analogů/ekvivalentů, uplatněných R. Kindlerovou. Za přínosné lze zde mj. považovat i celou řadu vlastních, bezesporu daleko korektnějších a argumentovanějších návrhů, které A. Stelibská předkládá zejména na těch místech českého překladu, kde došlo v důsledku nepromyšleného překladatelského postupu či absence

jednotné koncepce překladatelky k stylové nevyváženosti (častá toporně působící spojení nízké lexiky s knižními až archaickými prvky), neopodstatněnému stylovému odchýlení či posunům významově-výrazovým na úkor celkového vyznění díla (srov. zejména 2. povídka). Z příloženého interview s R.Kindlerovou je názorně vidět, jak se překladatelka často uchýlovala k spontánním (intuitivním) překladatelským řešením, aniž by si dopředu stanovila, jak přistoupí k tak složitému Vynnyčukově jazyku, který zde vychází z regionální tzv. lvovské „gvary“ a kromě lokálních nářečních prvků obsahuje celou řadu nestandardní lexiky apod. Uvážíme-li, že existuje celá řada slovníků a teoretických prací k dané problematice, pak nás nutně musí zarazet, proč se jimi R.Kindlerová neinspirovala. Je sice pravdou, že některé její substituce tohoto lvovského substandardu českou hantýrkou jsou nápadité, zdařilé, avšak v celkovém vyznění mnohé z autenticity lvovského prostředí ztrácejí oproti původnímu textu; zejména pak Kulparkiv působí poněkud rozpačtě. Kromě toho je zde patrný i velmi zřetelný nesoulad jejích překladatelských postupů (časté zcela neopodstatněné stylizace!) s principy teoreticky funkční ekvivalence. Poněkud zarazí i její tvrzení o tom, že v celém překladatelském procesu uměleckého díla je nejdůležitější znalost mateřského jazyka a na ostatním až tak nezáleží, což je obecně platné a zajisté nepopíratelné, nicméně pro celkové vyznění díla, zachycení všech jeho nejen verbálních, ale i implicitně pocitových složek a poetiky textu je nezbytné, aby si překladatel osvojil i kulturně jazykový diskurz originálu, neboť nestačí jen být obdařen literárním citem, ale překladatel by neměl postrádat i literární erudici.

Připomínky:

s. 23 (*пришелепуватий, припахатися, задрпанний*) – na základě čeho jsou uváděna jako slova familiární?

s. 25 – význačný slovenský translatolog A.Popovič hovoří o sedmi posunech v důsledku zachování funkční ekvivalence, v práci jsou uvedeny pouze čtyři s tvrzením, že pouze tyto čtyři jsou relevantní pro účely DP; domníváme se, že měly být uvedeny všechny a zároveň kritéria určující dle diplomantky relevantnost jejího výběru;

s. 30 – co se rozumí pod pojmem *běžná lidová řeč* (charakteristická jak pro vypravěče, tak pro i pro vybrané postavy);

s. 34 – máme za to, že halicismsy lze nahlížet jako součást gvary;

s. 37 – použité ekvivalenty *příliš* a *velice*, které zde diplomantka kritizuje, jsou zcela namístě;

- diplomantce ušlo, jak zkostnatěle působí velmi často užívaná v textu překladu replika *Nu (což), pohovořme si!* namísto případnějšího *promluvme si!* či jak v jednom případě uvádí *...probereme(e) to*

- jelikož celá analýza se omezila pouze na dvě povídky, očekávali jsme daleko komplexnější rozbor veškeré propriální lexiky (vlastních jmen, toponym atd.)
- nadužívání slovního spojení *v neposlední řadě* a stylově nekorektního *tím pádem* aj. stylistické prohřešky.

Nehledě na naše připomínky lze konstatovat, že předkládaná DP navazuje na sérii úspěšných závěrečných studentských prací věnovaných kritickému rozboru překladu děl současných význačných ukrajinských či ruských tvůrců (např. Sorokin, Zabužková, Prochasko atd.) do češtiny a může být dobrou výchozí základnou jak pro praktické využití získaných poznatků, tak i další cizelování některých dílčích aspektů v rámci teorie překladu.

Doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **v ý b o r n ě**.

V Praze, 14. září 2013

Phdr. Věra Lendělová, CSc.